

Poznámka literární

Časopis pro pěstování matematiky a fysiky, Vol. 5 (1876), No. 4, 192

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/121713>

Terms of use:

© Union of Czech Mathematicians and Physicists, 1876

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

sudého dělitele jest opět jen suda. Že pak jest $2D$ suda a m licha, musí J sudým číslem býti. Poučka může tudy jenom pro sudy platnost míti, ježto všechny lichy vzhledem ku každému sudému děliteli již předkem čísla nesoudělná jsou.

Rovnice

$$2D - mJ = 0 \quad (8)$$

podává opět dostatečnou sice, nikoli však nezbytnou výminku dělitelnosti, tedy pro zvláštní skupiny čísel zevnější znak.

Příklad 1. Budiž $S = 18$. Tehdy nabudeme:

$$2 \cdot 18 - 7 \cdot 5 = 1;$$

tedy

$$n = 2, \quad m = 7 \quad \text{a} \quad \frac{N}{18} = 2J + 5 \frac{2D - 7J}{18}.$$

Všechna čísla tedy, u nichžto dvojnásobný počet desítek zmenšený o sedmeronásobné číslice jednotkové 18-ti dělití lze, jsou 18-ti dělitelna.

Protož jest na př. 378 18-ti dělitelno, že jest $2 \cdot 37 - 7 \cdot 8 = 74 - 56 = 18$.

Čtělíže zvěděti, dělitelno-li 954 číslem 18, máme ponejprv $2 \cdot 95 - 7 \cdot 4 = 190 - 28 = 162$; pak $2 \cdot 16 - 7 \cdot 2 = 32 - 14 = 18$. Číslo 954 možno tedy 18-ti bez zbytku dělití.

Rovnice $2D - 7J = 0$ poskytuje pro zvláštní čísla zevnější znak dělitelnosti měrou 18. *Jsou totiž 18-ti ty sudy dělitelny, jejichžto počet desítek roveň jest sedmeronásobku polovičné číslice jednotkové, jako na př. 72, 144, 288 a j.*

Touž cestou najdeš bez obtíže zákon dělitelnosti čísel 2, 6, 16, 58, 62 a vůbec všemi sudými děliteli, jižto k pětkové skupině nepříslušejí.

Poznámka literární.

K žádosti p. prof. *F. Tůšera* oznamujeme tuto, že r. 1865 napsal do časopisu musejního pojednání „*Vědecké základy kreslitelství a malířství*“, kteréž zasluhuje, aby porovnáno bylo s článkem, jež p. prof. *M. Kuchynka* v letošním ročníku našeho časopisu uveřejnil.